

Sygn. akt IV CSK 102/20

POSTANOWIENIE

Dnia 21 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa M.Ś.

przeciwko K.M.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 21 grudnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 30 września 2019 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwany K. M. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), którym oddalono w części apelację skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w L. wydanego w sprawie z powództwa M. Ś. o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej w postaci bliżej określonej umowy darowizny nieruchomości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna to nadzwyczajny środek zaskarżenia o celu przede wszystkim publicznoprawnym. Celem tym jest zapewnienie jednolitości orzecznictwa oraz spójności i prawidłowości wykładni prawa. Realizacji powyższej funkcji służy uregulowana w art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. instytucja przedsądu. Stosownie do ww. przepisów Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do

rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Podejmowanie odrębnej decyzji w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania ma również na celu realizację zasady szybkości postępowania oraz pozwala zaakcentować wysoce sformalizowany charakter postępowania przed Sądem Najwyższym, o czym świadczą określone wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na jej oczywistą zasadność. Oparcie wniosku na tej przesłance wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd II instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Oczywista wadliwość kwestionowanego orzeczenia musi występować w ramach podstaw skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2001 r., III CKN 557/01).

Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd II instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

Skarżący nie sprostął opisanym wyżej wymaganiom, a we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarł jedynie polemiczne wywody dotyczące poczynionej przez Sąd Apelacyjny kwalifikacji czynności prawnej dokonanej przez skarżącego ze swą matką, dłużniczką powódki. Z tych ogólnych rozważań, odnoszących się do wybranych, wyjętych z kontekstu fragmentów argumentacji Sądu Apelacyjnego, nie wynika wniosek o oczywistej zasadności

skargi. Nie został także przedstawiony wywód prawny świadczący o tym, że zastrzeżenia skarżącego w sposób oczywisty uzasadniają uwzględnienie skargi kasacyjnej. W motywach wniosku pozwany stwierdził jedynie, że niektóre z kwestii nie zostały odpowiednio precyzyjnie wyjaśnione, a swą argumentację podsumował tezą, iż z powodu wskazanych uchybień „nie jest możliwa ocena, czy odpowiada prawu ubezszkutenienie przez sąd drugiej instancji elementu tej czynności, jakim według jego wyżej wskazanego stanowiska własnego była przedmiotowa darowizna – czy sąd drugiej instancji dokonał tego w sposób uprawniony, a w konsekwencji czy zaskarżony wyrok odpowiada prawu” (s. 6 skargi kasacyjnej).

Co się tyczy kwalifikacji prawnej czynności dłużnika zakwestionowanej w niniejszej sprawie, wypada zauważyć, że w treści wyroku Sądu Apelacyjnego jednoznacznie wskazano, iż rozstrzygnięcie o uznaniu czynności prawnej za bezskuteczną odnosi się do umowy darowizny. Nie budzi także wątpliwości sens nawiązania w motywach zaskarżonego orzeczenia do dokonania czynności prawnej „nie nieodpłatnej” oraz do oceny skutków umowy darowizny z uwzględnieniem spłaty przez skarżącego długu matki wynikającego z umowy kredytu. Wbrew sugestiom skarżącego, istota stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażała się nie w tym, że darowizna była jakoby elementem („częścią”) innej czynności prawnej o nieokreślonym przez ten Sąd charakterze, lecz w tym, że w kontekście przesłanek zastosowania art. 527 i n. k.c. ocena charakteru czynności nie powinna poprzestawać na jej modelu normatywnym. Za zasadne Sąd uznał bowiem objęcie oceną szerszego, ekonomicznego kontekstu zawarcia umowy darowizny, uwzględniającego, że skarżący wniósł „swoisty wkład finansowy” w nabycie nieruchomości.

W ten sam sposób trzeba rozumieć użyty w uzasadnieniu wyroku zwrot o „nie nieodpłatnej” czynności prawnej jako oznaczający, że darowiznie (czynności nieodpłatnej) towarzyszyło przysporzenie związane ze spłatą długu darczyńcy. Konsekwencją przedstawionego przez Sąd Apelacyjny poglądu było stwierdzenie, że kwestionowana przez powódkę czynność prawna nie była nieodpłatna w rozumieniu art. 528 k.c., a także ograniczenie zakresu następstw bezskuteczności umowy darowizny, odzwierciedlone w sentencji zaskarżonego wyroku, częściowo uwzględniającego apelację pozwanego. Przypisywanie Sądowi

Apelacyjnemu innych stanowisk co do kwalifikacji zaskarżonej czynności prawnej odbiega od rzeczywistej treści zapatrywań prawnych przedstawionych w motywach zaskarżonego wyroku.

O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie świadczy również argumentacja pozwanego, że w sprawie doszło do „ubezskutecznienia (...) elementu innej czynności prawnej”. Wcześniej była już mowa o tym, że darowizna nie była „częścią” innej czynności. Ponadto samo posłużenie się przez Sąd Apelacyjny pojęciem „ubezskutecznienia”, nawiązującym do przyjętej w języku prawniczym kwalifikacji sankcji wadliwości czynności prawnych, nie uprawnia do sugerowania, że skutek wyroku jedynie część umowy objętej pozwem została dotknięta tą sankcją. Konsekwencje wyroku uwzględniającego skargę pauliańską są ściśle określone w art. 532 k.c. i polegają na możliwości skierowania przez wierzyciela egzekucji do składnika majątkowego, który nie należy już do majątku dłużnika. Kwestię tę wyjaśniono i jednoznacznie opisano w końcowych fragmentach uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

Przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są limitowane; nie należą do nich – niepowiązane z żadną z przyczyn określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. – zastrzeżenia do sposobu uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia oraz do nieodniesienia się przez Sąd Apelacyjny do części zarzutów apelacyjnych, zgłoszonych w bliżej określonym załączniku do protokołu. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mogły także przesądzić wywody zmierzające do podważenia ustalonego w sprawie stanu faktycznego (s. 5 skargi). W postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalne jest bowiem kwestionowanie ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd drugiej instancji, co wprost wynika z art. 398³ § 3 k.p.c.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania.

Z uwagi na powyższe na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

ke

